

Een verrassende vondst in de collectie microvlinders

Ruud Vis [honorair conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; r.vis@planet.nl]

Frans Slieker [honorair conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; fjas@caiway.net]

▲ Walnootsteltmot, Breda, 10 oktober 1913, leg. & ex collectie P. Haverhorst; collectie Natuurhistorisch Museum Rotterdam, NMR 9968-011114. (Frans Slieker)

Sinds de digitalisering in 2009 van de collectie Nederlandse microvlinders (Slieker & Vis 2010) is de gehele collectie via internet ontsloten en raadpleegbaar op de website van het museum. Die raadpleegbaarheid blijkt intussen zijn vruchten af te werpen. Zo ontving het museum in november 2011 een bericht van T.S.T. (Tymo) Muus met het verzoek om een foto van een microvliinder die hij in onze collectie-database had gevonden.

Tymo Muus is geïnteresseerd in bladminerende microvlinders (Gracillariidae). Zijn aandacht ging in dit geval uit naar de walnootsteltmot (*Caloptilia roscipennella*). De Nederlandse naam van deze mot verwijst naar de verlengde steltachtige poten, waardoor de dieren, zittend, in een hoek van 50° omhoog steken. De waardplanten van de vlinder behoren tot de familie van de okkernoten (Juglandaceae), met een voorkeur voor walnoot

(*Juglans regia*). De larven leven van juni tot september in gemaakte gangen (mijnen) in de bladeren. Later leeft de larve in een tot een buis opgerold deel van het blad. De soort komt overal in Midden- en Zuid-Europa voor, maar niet in Engeland en Ierland. Uit België zijn recente waarnemingen bekend uit Antwerpen, West-Vlaanderen en Limburg (W.N. Ellis). Ook is de vlinder bekend uit het nabije oosten, zoals Turkije, Libanon, Israël, het Arabisch Schiereiland, Iran, Irak en uit Centraal- en Oost-Rusland. Kortom: een soort met een enorm verspreidingsgebied.

Breda, 10 oktober 1913

Van de walnootsteltmot waren slechts enkele exemplaren uit Nederland bekend, maar bij nader onderzoek van Tymo Muus in de collectie van Naturalis bleek al het materiaal van *roscipennella* incorrect gedetermineerd. Toch vond hij elders in de Leidse collectie twee

echte walnootsteltmotten. Voldoende reden dus om ook ons exemplaar nader te bekijken. Een duidelijke foto moest uitsluitel geven. Opgetogen meldde Tymo Muus vervolgens dat ons exemplaar inderdaad een *roscipennella* betreft. In het *Tijdschrift voor Entomologie* werd de melding van de soort teruggevonden in een artikel van de hand van P. Haverhorst (1914). Het 'voorwerp' werd door hem op 10 oktober 1913 te Breda verzameld.

Bevestigd

De walnootsteltmot uit 1913 in onze collectie is nu definitief bevestigd. Er zijn nu dus drie exemplaren uit Nederland bekend. In de *Fauna Europaea* (Karsholt & Van Nieuwerkerken 2011) wordt nog vermeld: 'Dutch records have been based on misidentification' (van Nieuwerkerken, pers. med.). Een soortgelijke opmerking is ook te vinden in het *Nederlands Soortenregister* (Van Nieuwerkerken 2009). Deze bronnen kunnen nu worden bijgewerkt. ◀

Literatuur

- Ellis, W.N., 2011 - Bladmineerders van Europa / Leafminers of Europe - <http://www.bladmineerders.nl>
- Haverhorst, P., 1914 - Eenige mededeelingen en opmerkingen omtrent Nederlandsche Lepidoptera - *Tijdschrift voor Entomologie* 57(2): 130-136
- Karsholt, O. & Nieuwerkerken, E.J. van (eds.), 2011 - *Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 2.4* - <http://www.faunaeur.org>. [geraadpleegd op 9 januari 2012]
- Nieuwerkerken, E. van, 2009 - *Caloptilia roscipennella*. *Nederlands Soortenregister versie 2.0* - www.nederlandsesoorten.nl [geraadpleegd op 9 januari 2012]
- Slieker, F.J.A. & Vis, R., 2010 - Collectie Nederlandse microvlinders gedigitaliseerd - *Straatgras* 22(1): 10-11